

Viorel Terzea

Răspunderea civilă contractuală

Cuprins

Resurecția cercetărilor științifice dedicate răspunderii contractuale.....	IX
Abrevieri.....	XV
Argument. Scopul și metoda cercetării	XXI
Titlul I. Considerații generale privind răspunderea contractuală.....	1
Capitolul I. Remediile neexecutării obligației contractuale	1
Secțiunea 1. Corelația dintre obligația civilă și remediile neexecutării	1
Secțiunea a 2-a. Noțiunea de „remedii ale neexecutării”	4
Secțiunea a 3-a. Dreptul de opțiune al creditorului între remediile neexecutării	9
Capitolul II. Noțiunea de „răspundere contractuală”	23
Secțiunea 1. Reglementarea răspunderii contractuale în dreptul intern și în dreptul comparat	23
Secțiunea a 2-a. Corelația dintre răspunderea contractuală și remediile neexecutării	30
Secțiunea a 3-a. Interesul creditorului – element de diferențiere a remediilor neexecutării silită.....	33
Secțiunea a 4-a. Repararea prejudiciului – funcție esențială a răspunderii contractuale.....	40
Secțiunea a 5-a. Compatibilitatea dintre remediile neexecutării și necesitatea existenței unui prejudiciu	46
§1. Executarea silită în natură a obligației contractuale.....	46
§2. Rezoluțiunea/rezilierea contractului	51
§3. Reducerea prestației.....	54
§4. Daunele-interese	57
§5. Repararea în natură a prejudiciului contractual	61
Secțiunea a 6-a. Noțiunea de „răspundere contractuală”	62
Capitolul III. Distincția dintre răspunderea contractuală și răspunderea civilă delictuală.....	66
Secțiunea 1. Controverse cu privire la existența unei distincții între răspunderea delictuală și răspunderea contractuală.....	66
Secțiunea a 2-a. Domeniul răspunderii civile contractuale.....	71
§1. Existența unui contract – premisă a răspunderii civile contractuale	71
§2. Conținutul contractului	81
§3. Cesiunea contractului și transmisiunea obligațiilor contractuale	101
§4. Încetarea contractului.....	109
Secțiunea a 3-a. Domeniul răspunderii civile delictuale	115
§1. Neexecutarea unei obligații legale și extracontractuale	115
§2. Repararea prejudiciilor rezultate din raporturile paracontractuale	122

§3. Perioada precontractuală	141
3.1. Negocierile contractuale.....	141
3.2. Actele preparatorii sau provizorii.....	169
§4. Perioada postcontractuală	177
Secțiunea a 4-a. Responsabilitatea pentru fapta lucrurilor.....	180
§1. Prejudiciul produs de un bun folosit de debitor în cursul executării contractului	180
§2. Răspunderea pentru fapta lucrurilor livrate ca urmare a executării obligațiilor contractuale.....	183
2.1. Neexecutarea obligației de predare conformă	184
2.2. Bunurile afectate de vicii	189
2.3. Bunuri afectate de defecte	195
Secțiunea a 5-a. Nerespectarea obligațiilor contractuale și terții.....	198
§1. Principiul relativității efectelor contractului	198
§2. Principiul opozabilității efectelor contractului	209
§3. Răspunderea părților contractului față de terții prejudiciați prin neexecutarea unei obligații contractuale.....	213
§4. Răspunderea terților față de părțile unui contract	214
Secțiunea a 6-a. Interdicția de a opta între răspunderea contractuală și alte tipuri de răspundere	219
Titlul II. Condițiile răspunderii civile contractuale.....	229
Capitolul I. Considerații generale.....	229
Capitolul II. Neexecutarea fără justificare a obligațiilor contractuale	234
Secțiunea 1. Principiul executării conforme a obligațiilor	234
Secțiunea a 2-a. Executarea voluntară a obligațiilor contractuale (plata)	238
Secțiunea a 3-a. Exigibilitatea obligației contractuale.....	243
§1. Exigibilitatea imediată a obligației contractuale	245
§2. Exigibilitatea obligațiilor afectate de modalități	245
§3. Exigibilitate anticipată a obligațiilor contractuale afectate de modalități.....	252
Secțiunea a 4-a. Noțiunea de „neexecutare a obligațiilor contractuale”	260
§1. Tipologia neexecutării obligațiilor contractuale.....	261
§2. Gravitatea neexecutării obligațiilor contractuale.....	265
§3. Dovada neexecutării obligațiilor contractuale	276
Secțiunea a 5-a. Cauze justificate de neexecutare a obligațiilor contractuale	280
§1. Neexecutarea fără justificare a obligației contractuale.....	280
§2. Ordinea executării obligațiilor	287
§3. Excepția de neexecutare	290
§4. Imposibilitatea fortuită de executare	306
Capitolul III. Neexecutarea obligației contractuale să nu fie imputabilă creditorului.....	317
Capitolul IV. Prejudiciul contractual.....	324
Secțiunea 1. Noțiunea de „prejudiciu contractual”	324
Secțiunea a 2-a. Tipologia prejudiciilor contractuale	325
Capitolul V. Legătura de cauzalitate	327
Capitolul VI. Vinovăția debitorului.....	335

Capitolul VII. Punerea în întârziere a debitorului	342
Secțiunea 1. Noțiunea de „punere în întârziere a debitorului”	342
Secțiunea a 2-a. Punerea în întârziere pe cale extrajudiciară	345
Secțiunea a 3-a. Punerea în întârziere pe calea cererii de chemare în judecată	352
Secțiunea a 4-a. Punerea de drept în întârziere a debitorului	354
Secțiunea a 5-a. Efectele punerii în întârziere	364
Titlul III. Răspunderea contractuală pentru fapta altuia	371
Capitolul I. Noțiune	371
Capitolul II. Condiții pentru intervenirea răspunderii contractuale pentru fapta altei persoane	376
Capitolul III. Efectele răspunderii contractuale pentru fapta altei persoane	381
Capitolul IV. Cazuri particulare de răspundere contractuală pentru fapta altuia	383
Titlul IV. Cauze exoneratoare de răspundere	385
Capitolul I. Considerații prealabile	385
Capitolul II. Forța majoră	386
Capitolul III. Cazul fortuit	400
Capitolul IV. Fapta creditorului	404
Capitolul V. Fapta terței persoane	407
Capitolul VI. Permisivitatea divulgării secretului comercial	409
Titlul V. Repararea prin echivalent a prejudiciului contractual	413
Capitolul I. Principiul reparării integrale a prejudiciului	413
Capitolul II. Obligația creditorului de limitare a prejudiciului contractual	415
Capitolul III. Daunele-interese ca formă a răspunderii civile contractuale	428
Secțiunea 1. Daunele-interese compensatorii și daunele-interese moratorii	428
Secțiunea a 2-a. Daunele-interese principale și daunele-interese complementare	430
Capitolul IV. Evaluarea judiciară a daunelor-interese	432
Secțiunea 1. Intervenția judecătorului în evaluarea daunelor-interese	432
Secțiunea a 2-a. Pierderea efectiv suferită de creditor și beneficiul nerealizat	434
Secțiunea a 3-a. Condițiile reparării pe cale judiciară a prejudiciului contractual	438
§1. Considerații generale	438
§2. Prejudiciul direct	440
§3. Certitudinea prejudiciului	442
§4. Previzibilitatea prejudiciului	456
§5. Prejudiciul licit	465
Secțiunea a 4-a. Evaluarea judiciară a daunelor-interese principale	470
Secțiunea a 5-a. Evaluarea judiciară a daunelor-interese complementare	473
Capitolul V. Evaluarea legală a daunelor-interese	476
Secțiunea 1. Evaluarea legală a daunelor moratorii în cazul obligațiilor bănești	476
Secțiunea a 2-a. Evaluarea legală a daunelor moratorii în cazul obligațiilor de a face	484

Capitolul VI. Evaluarea anticipată pe cale convențională a daunelor-interese (clauza penală)	487
Secțiunea 1. Noțiunea de „clauză penală”	487
Secțiunea a 2-a. Funcționarea clauzei penale	502
Secțiunea a 3-a. Reductibilitatea clauzei penale.....	509
Secțiunea a 4-a. Clauza penală abuzivă.....	518
Titlul VI. Convenții de modificare a răspunderii contractuale	529
Capitolul I. Noțiune.....	529
Capitolul II. Forma convențiilor/clauzelor de limitare/exonerare de răspundere	534
Capitolul III. Eficacitatea convențiilor/clauzelor de limitare/exonerare de răspundere	539
Capitolul IV. Validitatea clauzelor/convențiilor relative la responsabilitate	541
Bibliografie selectivă	547
Index tematic	571

Dacă sunt întrunite cerințele impuse de lege, atunci invocarea excepției de neexecutare va reprezenta o cauză justificată de neexecutare, ceea ce înseamnă că *excipiens*-ul nu poate fi obligat la daune-interese moratorii¹ și nu se poate recurge la procedura executării în natură a obligațiilor².

Dacă excepția de neexecutare s-a invocat de către părât pe cale de întâmpinare, iar instanța de judecată apreciază că este întemeiată o asemenea apărare, atunci se va respinge ca nefondată cererea formulată de reclamant³.

De asemenea, excepția de neexecutare este opozabilă și față de creditorii debitorului obligației neexecutate, ale căror pretenții sunt întemeiate pe contractul respectiv, cum ar fi, de pildă, creditorii care, pe calea acțiunii oblice, solicită în numele debitorului lor executarea obligației de către *excipiens*⁴. Astfel, potrivit art. 1.560 alin. (3) C.civ., cel împotriva căruia se exercită acțiunea oblică poate opune creditorului toate mijloacele de apărare pe care le-ar fi putut opune debitorului.

§4. Imposibilitatea fortuită de executare

193. Considerații prealabile. Deși denumirea marginală a art. 1.557 C.civ. se referă în general la „imposibilitatea de executare”, pentru determinarea domeniului de aplicare a acestei cauze justificate de neexecutare, este necesar a se analiza, pe de o parte, conținutul art. 1.557 C.civ., iar, pe de altă parte, a se realiza o interpretare sistematică a art. 1.557 C.civ., art. 1.634 C.civ. și art. 1.321 C.civ.⁵.

Ca urmare a unei asemenea analize, se poate constata că legiuitorul realizează o distincție între imposibilitatea de executare totală și imposibilitatea de executare temporară⁶, care produc efecte diferite⁷.

Atât art. 1.557 C.civ., cât și art. 1.634 C.civ. au ca premisă existența unui eveniment fortuit, urmând a se observa că dispozițiile art. 1.634 C.civ. vizează toate obligațiile, indiferent de etiologia acestora, în timp ce dispozițiile art. 1.557 C.civ. sunt aplicabile doar obligațiilor contractuale, concluzie dedusă din topografia normei legale, aceasta fiind amplasată în Secțiunea a 6-a, intitulată „Cauze justificate de neexecutare a obligațiilor contractuale”, a Capitolului II („Executarea silită a obligațiilor”)⁸.

¹ I.-Fl. Popa, în L. Pop, I.-Fl. Popa, St.I. Vidu, Curs de drept civil, 2015, p. 208; I. Adam, A.R. Adam, Codul civil. Cartea a V-a, 2016, p. 1201. Conform art. 1.530 C.civ., acordarea daunelor-interese este condiționată de existența unei neexecutări a obligațiilor pentru care nu există justificare.

² N.A. Daghe, Considerații teoretice și practice referitoare la excepția de neexecutare a contractului, cit. *supra*, p. 121. O asemenea soluție este justificată de faptul că, potrivit art. 1.516 alin. (2) pct. 1 C.civ., posibilitatea creditorului de a recurge la remedii executării silită a obligației contractuale este condiționată de inexistența unui caz justificat de neexecutare.

³ În mod similar, N.A. Daghe, Considerații teoretice și practice referitoare la excepția de neexecutare a contractului, cit. *supra*, p. 120.

⁴ L. Pop, Excepția de neexecutare – remediu natural al neexecutării contractului în reglementarea noului Cod civil, cit. *supra*, p. 32; Fr. Terré, Ph. Simler, Y. Lequette, Fr. Chénédé, Les obligations, 2018, nr. 773, p. 831.

⁵ Pentru o analiză a asemănarilor și diferențierilor existente între imposibilitatea fortuită de executare și impreviziune, a se vedea M.-A. Druță, D.-A. Cărămidariu, Virusul în contracte. Câteva idei despre interferența pandemiei COVID-19 cu executarea contractelor civile, în RRDA nr. 2/2020, p. 106 și urm.

⁶ A se vedea și I.-Fl. Popa, în L. Pop, I.-Fl. Popa, St.I. Vidu, Curs de drept civil, 2015, nr. 171, p. 256.

⁷ Este de observat că, potrivit art. 1693 C.civ. Q., imposibilitatea de executare va determina liberarea debitorului de a executa obligația respectivă sub condiția intervenirii unei cauze de forță majoră anterioară punerii în întârziere.

⁸ În același sens, A. Speriusi-Vlad, Impreviziunea, forța majoră și cazul fortuit. Instrucțiuni de folosire, în O. Dimitriu (ed.), Probleme și soluții legale privind criza COVID-19, Ed. C.H. Beck, București, 2020, p. 105.

Având în vedere modul de producere a efectelor, se impune a se analiza mai întâi efectele produse de imposibilitatea de executare în raport de dispozițiile art. 1.634 C.civ. și, în mod subsecvent, cele produse în raport de art. 1.557 C.civ. O asemenea grilă de interpretare este justificată din punct de vedere logic prin faptul că, în ipoteza în care a intervenit fie stingerea obligației contractuale, fie încetarea contractului, nu se mai pune problema analizării condițiilor răspunderii civile contractuale, ci a identificării părții contractuale care suportă riscul neexecutării obligației contractuale sau, după caz, riscul contractului.

Mai trebuie observat că, deși atât art. 1.634 C.civ., cât și art. 1.557 C.civ. se referă la suspendarea executării obligațiilor în cazul unei imposibilități de executare temporară, totuși sfera de aplicare a celor două norme citate este diferită: suspendarea prevăzută de art. 1.634 alin. (3) C.civ. se referă la obligațiile debitorului și operează de drept, iar suspendarea prevăzută de art. 1.557 alin. (2) C.civ. se referă la obligațiile corelative ale creditorului și operează doar în virtutea manifestării de voință a acestuia.

194. Imposibilitatea definitivă de executare. Potrivit art. 1.557 alin. (1) C.civ., atunci când imposibilitatea de executare este totală și definitivă și privește o obligație contractuală importantă, intervine desființarea de drept a contractului¹.

Pentru a opera desființarea contractului, trebuie îndeplinite cumulativ următoarele condiții²: existența unui eveniment fortuit care să împiedice executarea unei obligații contractuale³; imposibilitatea de executare să fie totală și definitivă⁴; imposibilitatea fortuită de executare să fi intervenit înainte de punerea în întârziere a debitorului⁵; neexecutarea să privească o obligație contractuală importantă, iar obligația contractuală să nu aibă ca obiect bunuri de gen [art. 1.634 alin. (6) C.civ.].

În ipoteza în care imposibilitatea de executare definitivă privește o obligație contractuală care nu are caracter important, va interveni liberarea debitorului [art. 1.634 alin. (1) C.civ.].

¹ În dreptul francez s-a optat pentru soluția rezoluțiunii de plin drept a contractului [a se vedea art. 1218 alin. (2) teza finală C.civ. fr.].

² A. Adam, A.R. Adam, op. cit., p. 1206.

³ În practica judiciară s-a decis că nu pot constitui evenimente fortuite următoarele: fapta terțelor persoane, ce au fost substituite de debitorul obligației, pentru a executa o parte dintre prestațiile ce se aflau în sarcina debitorului, având în vedere dispozițiile art. 1.519 C.civ. (Trib. Brașov, s. I civ., dec. nr. 614 din 20 aprilie 2017, pe www.rolii.ro); aprobarea cu întârziere de către autoritățile competente a normativului privind modalitatea de decontare a biletelor de transport de către autoritățile publice (Trib. Satu Mare, s. a II-a civ., dec. nr. 171 din 14 octombrie 2016, pe www.rolii.ro); intervenirea unui act normativ care îngreunează procedurile de intabulare (C.A. Constanța, s. a II-a civ., cont. adm., dec. nr. 427 din 16 septembrie 2019, pe www.rolii.ro); întârzierea în decontarea plăților de către autoritatea de management care a determinat neachitarea facturilor aferente unui contract de achiziție (C.A. București, s. a VIII-a cont. adm., dec. nr. 184 din 24 mai 2019, pe www.rolii.ro).

⁴ S-a arătat (G. Chantepie, M. Latina, op. cit., nr. 623, p. 538) că trebuie asimilată unei imposibilități definitive și ipoteza în care a intervenit o imposibilitate temporară, însă termenul de executare era esențial pentru creditor, astfel încât orice întârziere în executare nu mai prezenta utilitate pentru debitor. De asemenea, s-a mai susținut (M.-A. Druță, D.-A. Cărămidariu, Virusul în contracte. Câteva idei despre interferența pandemiei COVID-19 cu executarea contractelor civile, în RRDA nr. 2/2020, p. 112) că imposibilitatea totală se apreciază fie în funcție de aspecte cantitative (e.g., nu mai poate fi executată întreaga obligație), fie în funcție de aspecte calitative (e.g., obligația nu mai poate fi executată la standardul promis), pe când caracterul definitiv are în vedere aspectul temporal (e.g., obligația nu mai poate fi executată niciodată de debitor, direct sau indirect, ori nu mai poate fi executată în timp util).

⁵ A se vedea și D. Zeca, Comentariu la art. 1.634 C.civ., în C.S. Ricu, C.T. Ungureanu, G.C. Frențiu, G. Răducan et alii, op. cit., vol. II, p. 1022.

Caracterul important al obligației va fi apreciat fie prin raportare la un criteriu obiectiv (derivat, de regulă, din natura contractului), fie prin raportare la un criteriu subiectiv, dedus din analiza intenției părților contractante¹.

În acest sens, s-a reținut² că, printre criteriile care pot fi avute în vederea determinării caracterului însemnat al unei obligații contractuale, pot fi următoarele: voința părților care atribuie uneia sau mai multor obligații contractuale un caracter însemnat; aprecierea modalității de realizare a interesului creditor, urmărit a fi satisfăcut prin încheierea contractului, ipoteză în care neexecutarea va fi importantă dacă creditorul este privat în mod substanțial de posibilitatea satisfacerii interesului său, sub condiția ca debitorul să fi cunoscut sau să fi trebuit să cunoască respectivul interes; caracterul intenționat al neexecutării provenite din partea debitorului.

Spre exemplu, s-a decis³ că, în ipoteza încheierii unei promisiuni de vânzare-cumpărare, obligația promitentului-vânzător de a realiza o dezmembrare a imobilului ce va fi înstrăinat are un caracter esențial, iar nerespectarea acestei obligații va îndreptăți promitentul-cumpărător să solicite desființarea promisiunii de vânzare-cumpărare.

Efectul creat de intervenirea imposibilității absolute și totale este reprezentat de desființarea contractului de plin drept din momentul producerii evenimentului fortuit, fără a fi necesară vreo notificare [art. 1.557 alin. (1) teza I C.civ.]⁴.

Deși legiuitorul folosește sintagma „este desființat”, ceea ce ar putea determina concluzia că această măsură își va produce efectele în mod retroactiv de la data încheierii contractului⁵, este de remarcat că se stabilește un moment temporal al încetării contractului, reprezentat de intervenirea evenimentului fortuit⁶.

Desființarea de drept a contractului va interveni indiferent de manifestarea de voință a creditorului⁷ și va avea drept consecință încetarea forței obligatorii a acestuia, ceea ce presupune că părțile contractuale nu mai pot fi obligate să-și execute prestațiile asumate la încheierea contractului, însă obligațiile executate până la momentul intervenirii desființării contractului vor fi valabile⁸.

¹ I. Turcu, Noul Cod civil republicat, 2011, p. 649; C. Zamșa, Comentariu la art. 1.557 C.civ., în Fl.A. Baiaș, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei (coord.), Noul Cod civil, 2014, p. 1765. Pentru detalii asupra acestui aspect, a se vedea și Cr. Paziuc, Răspunderea contractuală, cit. *supra*, nr. 89, p. 356 și urm.

² I. Turcu, Noul Cod civil republicat, 2011, p. 649.

³ C.A. Timișoara, s. I civ., dec. nr. 1 din 10 ianuarie 2018, pe www.rolii.ro

⁴ În sensul că, în această ipoteză, intervine caducitatea contractului, a se vedea G.-Al. Ilie, Riscurile în contracte. De la vechiul la noul Cod civil, Ed. Universul Juridic, București, 2012, nr. 133, pp. 153-154. În mod similar, sub vechea reglementare, a se vedea L. Pop, Obligațiile, cit. *supra*, nr. 230, pp. 559-560. Sub incidența vechiului Cod civil s-a decis (ICCJ, s. a II-a civ., dec. nr. 806 din 21 februarie 2012, în V. Terzea, Noul Cod civil, vol. II, 2014, p. 891) că, în cazul în care bunul închiriat este expropriat, atunci contractul de închiriere încetează la data publicării în Monitorul Oficial a hotărârii de guvern. S-a mai arătat că dispozițiile art. 1.557 alin. (1) C.civ., care prevăd desființarea de drept a contractului, nu sunt de ordine publică, fiind posibilă încheierea unei convenții prin care să se stabilească un alt regim juridic, a se vedea G.-Al. Ilie, Riscurile în contracte, cit. *supra*, nr. 485, p. 495.

⁵ Pentru folosirea aceleiași noțiuni în materia efectelor nulității absolute a contractului, a se vedea art. 1.254 C.civ.

⁶ În mod similar, a se vedea M.-A. Druță, D.-A. Cărmădăriu, Virusul în contracte. Câteva idei despre interferența pandemiei COVID-19 cu executarea contractelor civile, în RRDA nr. 2/2020, p. 112.

⁷ C. Zamșa, Comentariu la art. 1.557 C.civ., în Fl.A. Baiaș, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei (coord.), Noul Cod civil, 2014, p. 1765.

⁸ În același sens, s-a arătat (G.-Al. Ilie, Riscurile în contracte, cit. *supra*, nr. 135, p. 156) că desființarea contractului nu va duce în mod automat la desființarea tuturor obligațiilor, în condițiile în care desființarea nu-și produce efectele în mod retroactiv.

Intervenirea desființării contractului, ca urmare a imposibilității absolute de executare, poate fi invocată de oricare dintre părțile contractuale¹ sau de creditorii acestora, pe calea acțiunii oblice. Dacă una dintre părțile contractuale va contesta faptul că a intervenit desființarea contractului, partea adversă poate uza de o acțiune în constatare².

Dacă au fost executate prestații contractuale după intervenirea desființării de drept a contractului, atunci acestea se pot restitui prin intermediul procedurii privind restituirea prestațiilor (art. 1.635 C.civ. și urm.)³.

În cazul în care există mai multe obligații principale alternative, intervenirea imposibilității definitive de executare în ceea ce privește una dintre obligații nu va determina desființarea contractului, având în vedere că debitorul va fi obligat să execute cealaltă prestație atunci când dreptul de alegere aparține acestuia [art. 1.464 alin. (1) C.civ.], respectiv creditorul este obligat să primească cealaltă prestație dacă dreptul de alegere a aparținut acestuia [art. 1.465 lit. a) C.civ.].

195. Imposibilitatea temporară de executare. Domeniul de aplicare. Cauza justificată de neexecutare, reprezentată de imposibilitatea temporară de executare, va fi incidentă indiferent de tipul contractului generator al obligației contractuale imposibil de executat. Astfel, este posibil ca obligația respectivă să fi luat naștere dintr-un contract unilateral sau sinalagmatic, un contract cu executare succesivă sau un contract cu executare *uno actu*, dintr-un contract translativ al dreptului de proprietate sau netranslativ etc.⁴.

În cazul unui contract cu executare *uno actu*, apreciem că problema incidenței cauzei justificate de neexecutare, prevăzută de art. 1.557 C.civ., se va pune doar în ipoteza în care obligația afectată de evenimentul fortuit va fi exigibilă după momentul încheierii contractului (e.g., obligația este afectată de un termen suspensiv de executare⁵), având în vedere că una dintre cerințele impuse de lege este aceea ca imposibilitatea de executare să fie subsecventă momentului încheierii contractului.

De observat că, prin art. 1.557 C.civ., nu se reglementează în mod expres ipoteza în care imposibilitatea de executare afectează doar parțial obligațiile contractuale asumate de debitor.

În mod întemeiat s-a arătat⁶ că imposibilitatea parțială de executare are un regim juridic similar cu imposibilitatea temporară de executare: creditorul are posibilitatea de a dispune suspendarea obligației/obligațiilor corelative obligației neexecutate sau poate recurge la remediul desființării contractului ori reducerii propriei prestații, după caz.

Dacă prestațiile reciproce sunt divizibile, atunci desființarea contractului va opera doar pentru partea din contract condiționată de prestația/prestațiile suspendate, dându-se eficiență

¹ G.-Al. Ilie, Riscurile în contracte, cit. *supra*, nr. 485, p. 495. În același sens, în dreptul anglo-saxon, a se vedea G.H. Treitel, E. Peel, op. cit., nr. 19-091, p. 1084.

² În mod similar, în dreptul francez, a se vedea: A. Bénabent, Droit des obligations, cit. *supra*, nr. 357, p. 290.

³ În mod similar, I.-Fl. Popa, în L. Pop, I.-Fl. Popa, St.I. Vidu, Curs de drept civil, 2015, nr. 171, p. 256. Pentru o analiză pe larg a modalităților de restituire în această ipoteză, a se vedea G.-Al. Ilie, Riscurile în contracte, cit. *supra*, p. 499 și urm.

⁴ M. Nicolae, Codex Iuris Civilis. Noul Cod civil, ediție critică, t. I, Ed. Universul Juridic, București, 2012, pp. 405-406, *apud* A. Gherghe, op. cit., pp. 853-854.

⁵ Desigur, în această ipoteză, imposibilitatea de executare trebuie să intervină după expirarea termenului suspensiv, având în vedere că debitorul nu este obligat să-și îndeplinească prestația înainte de expirarea termenului (art. 1.414 C.civ.).

⁶ I.-Fl. Popa, în L. Pop, I.-Fl. Popa, St.I. Vidu, Curs de drept civil, 2015, nr. 171, p. 257; A. Gherghe, op. cit., p. 855.

principiului proporționalității [art. 1.557 alin. (2) teza finală C.civ. raportat la art. 1.549 alin. (2) C.civ.]. O aplicație a regulii menționate anterior o regăsim, spre exemplu, în materia contractului de locațiune, unde se prevede că, în caz de imposibilitate parțială de folosire a bunului, locatarul are un drept de opțiune între rezilierea locațiunii și, respectiv, reducerea proporțională a chiriei [art. 1.818 alin. (2) C.civ.].

Dacă prestațiile reciproce nu sunt divizibile, chiar dacă este o neexecutare parțială a obligației contractuale afectată de evenimentul fortuit, atunci desființarea contractului poate interveni pentru întregul contract, astfel cum rezultă din interpretarea *per a contrario* a art. 1.549 alin. (2) C.civ.¹

O asemenea soluție va fi aplicabilă sub condiția de a nu exista reglementări speciale prin care să se impună creditorului o anumită conduită. Astfel, spre exemplu, în cazul contractului de antrepriză, dacă intervine decesul sau incapacitatea de a executa contractul, atunci beneficiarul este obligat să recepționeze partea deja executată, dacă o poate folosi [art. 1.871 alin. (2) C.civ.].

196. Condițiile imposibilității temporare de executare. Sarcina dovezii intervenirii evenimentului fortuit care a determinat imposibilitatea executării obligației revine debitorului [art. 1.634 alin. (4) C.civ.]².

Pentru ca imposibilitatea de executare temporară să aibă caracter justificativ, este necesar să fie îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

a) *imposibilitatea de executare să intervină după încheierea contractului*³. O asemenea cerință este dedusă din faptul că, potrivit art. 1.227 C.civ., contractul este valid chiar dacă, la momentul încheierii sale, una dintre părți se afla în imposibilitate de a-și îndeplini prestația⁴. Dacă imposibilitatea de executare persistă după momentul încheierii contractului, atunci trebuie considerată ca o neexecutare ce trebuie rezolvată pe temeiul remediilor neexecutării⁵.

În ipoteza analizată, debitorul nu este liberat de executarea obligației contractuale, având în vedere că a încheiat contractul cunoscând imposibilitatea de executare a acestuia, ceea ce presupune că a încheiat contractul pe riscul său, nefiind posibil a se prevala de imposibilitatea de executare pentru a justifica neexecutarea. În plus, astfel cum rezultă din art. 1.634 alin. (1) C.civ., imposibilitatea de executare presupune existența unui eveniment fortuit, a cărui caracteristică esențială este imprevizibilitatea⁶. Or, este evident că această condiție nu este îndeplinită atunci când părțile contractuale au încheiat contractul cunoscând că obligația era imposibil de executat.

b) *imposibilitatea de executare să fie fortuită*. Din interpretarea coroborată a art. 1.557 alin. (2) C.civ. și art. 1.634 alin. (1) C.civ. rezultă că are caracter justificativ doar imposibilitatea

¹ În mod similar, în dreptul francez, a se vedea A. Bénabent, *Droit des obligations*, cit. *supra*, nr. 359, p. 291.

² S-a decis (C.A. Târgu-Mureș, s. a II-a civ., cont. adm., dec. nr. 80 din 31 ianuarie 2019, pe www.rolii.ro) că dovada existenței unui eveniment fortuit revine debitorului, iar o asemenea dovadă nu este realizată atunci când s-au administrat doar probe din care rezultă că debitorul a solicitat în mod repetat suplimentarea termenului stabilit inițial, în vederea executării obligației contractuale.

³ G.-Al. Ilie, *Riscurile în contracte*, cit. *supra*, nr. 56, pp. 64-65; Cr. Paziuc, *Răspunderea contractuală*, cit. *supra*, nr. 87, pp. 330-331.

⁴ Dispoziția art. 1.227 C.civ. este similară cu art. 3.1.1 PICC sau art. 4 CVIM. S-a arătat [P. Huber, în St. Vogenauer (ed.), op. cit., nr. 8, p. 470] că dispozițiile art. 3.1.1 PICC nu exclud aplicarea altor norme legale, prin care sunt sancționate încheierea anumitor acte juridice (e.g., existența unei interdicții legale privind înstrăinarea unor bunuri etc.).

⁵ I.-Fl. Popa, în L. Pop, I.-Fl. Popa, St.I. Vidu, *Curs de drept civil*, 2015, nr. 171, p. 256.

⁶ A se vedea și G.-Al. Ilie, *Riscurile în contracte*, cit. *supra*, nr. 137, p. 158.

de executare care se datorează intervenirii unor evenimente fortuite. Prin „eveniment fortuit” se înțelege forța majoră, cazul fortuit sau alte împrejurări asimilate acestora, respectiv fapta creditorului sau a unei terțe persoane, dar numai dacă acestea din urmă au caracteristicile forței majore sau ale cazului fortuit¹.

Prin urmare, atunci când, în lanțul causal, s-a interpus fapta debitorului, în principiu, este exclus caracterul justificat al neexecutării obligației afectate de evenimentul fortuit.

În plus, din interpretarea sistematică a dispozițiilor art. 1.634 alin. (1) și alin. (3) C.civ. rezultă că intervenirea evenimentului fortuit trebuie să fie anterioară punerii în întârziere a debitorului².

Prin excepție, în ipoteza semnalată, este posibil ca efectul justificativ al neexecutării să persiste sub condiția ca debitorul să facă dovada că, deși se afla în întârziere, totuși creditorul nu putea beneficia de executarea prestației [art. 1.634 alin. (2) C.civ.].

c) *imposibilitatea de executare să aibă un caracter temporar*. Pentru a se aprecia asupra duratei imposibilității de executare, se poate recurge, în primul rând, la un criteriu obiectiv, ceea ce înseamnă că, printr-o analiză a tuturor împrejurărilor, se poate stabili dacă mai este posibilă executarea ulterioară a obligației afectate de intervenirea evenimentului fortuit (e.g., o distrugere totală a locuinței ce face obiectul unui contract de închiriere va determina o imposibilitate totală și absolută în derularea în continuare a raporturilor de locațiune etc.).

Pot exista situații (e.g., starea de boală inițială a debitorului se agravează sau se finalizează cu decesul acestuia) în care determinarea duratei imposibilității de executare să impună efectuarea unei evaluări complexe, ipoteză în care se poate recurge la criteriul utilității contractului; astfel, dacă imposibilitatea de executare persistă, însă se menține interesul creditorului în executarea prestației afectate de evenimentul fortuit, atunci se poate considera că imposibilitatea de executare are un caracter temporar³.

d) *imposibilitatea de executare să nu privească un bun de gen*. Potrivit art. 1.634 alin. (6) C.civ., dacă obligația are ca obiect bunuri de gen, debitorul nu poate invoca imposibilitatea fortuită de executare⁴.

Având în vedere topografia normei legale precitate, rezultă că este aplicabilă atât în ipoteza în care se invocă o imposibilitate definitivă de executare, cât și în ipoteza în care se invocă imposibilitatea temporară de executare.

Pe cale de consecință, în cazul contractelor având ca obiect bunuri de gen, intervenția unui eveniment fortuit nu este de natură a determina o suspendare de drept a executării obligației debitorului având ca obiect bunuri de gen, soluție explicabilă prin faptul că bunurile de gen sunt, în principiu, fungibile, putând fi înlocuite unele cu altele (art. 543 C.civ.)⁵.

¹ V. Stoica, Înțelesul noțiunilor de rezoluțiune și reziliere în Codul civil român. Între dezideratul clarității și fatalitatea ambiguității, în RRDP nr. 4/2013, p. 17.

² A se vedea și G.-Al. Ilie, Riscurile în contracte, cit. *supra*, nr. 138, p. 160.

³ Y.-M. Laithier, op. cit., nr. 241-242, pp. 326-327.

⁴ O asemenea excepție nu există în dreptul uniformizat al contractelor. Pe cale de consecință, s-a arătat că scuza neexecutării datorată forței majore prevăzute de art. 8:108 PECL poate fi invocată și în cazul obligației pecuniare [a se vedea O. Lando, H. Beale (eds.), op. cit., p. 379]. În practica judiciară (C.A. Alba-Iulia, s. I civ., dec. nr. 240 din 22 mai 2019, pe www.rolii.ro) s-a decis că nu este aplicabilă excepția prevăzută de art. 1.634 alin. (6) C.civ. în cazul încheierii unui contract de închiriere a unei pășuni, prin care locatarul și-a asumat obligația de a asigura pășunatul în mod continuu, atunci când locatarul a fost nevoit să-și înstrăineze turma de oi, ce urma a asigura pășunatul, ca urmare a apariției bolii „limbii albastre”.

⁵ A se vedea și A. Ștefănescu, Comentariu la art. 1.634 C.civ., în Fl.A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei (coord.), Noul Cod civil, 2014, p. 1838.

Excepția prevăzută de art. 1.634 alin. (6) C.civ. va fi aplicabilă și în cazul obligațiilor de a da având ca obiect sume de bani, luând în considerare că și acestea reprezintă bunuri fungibile, iar prin art. 1.634 alin. (6) C.civ. nu se realizează o distincție în funcție de natura bunurilor de gen¹.

197. Efectele imposibilității de executare temporară. Principalul efect produs de imposibilitatea temporară de executare este reprezentat de suspendarea de drept a executării obligației asumate de către debitor [art. 1.634 alin. (3) teza I C.civ.]².

Suspendarea va interveni pe durata unui termen apreciat ca rezonabil în raport de durata și urmările evenimentului care a provocat imposibilitatea de executare [art. 1.634 alin. (3) teza a II-a C.civ.]³.

Desigur, intervenirea suspendării de drept a obligației nu va influența în mod direct contractul generator al obligației respective, astfel că respectivul contract va continua să subziste, urmând a-și produce toate efectele, ce nu sunt influențate de intervenția evenimentului fortuit⁴.

În acest sens, s-a arătat⁵ că suspendarea datorată intervenției evenimentului fortuit nu este de natură a influența termenul prevăzut pentru executarea obligației contractuale, în sensul că acesta nu va fi prelungit cu perioada în care a operat suspendarea de drept a contractului.

Este de observat că existența unui termen suspensiv nu permite creditorului dreptul de a cere executarea prestației înainte de împlinirea acestuia (a se vedea art. 1.414 C.civ.), astfel că intervenirea unui eveniment fortuit în perioada termenului suspensiv nu are relevanță juridică decât dacă determină desființarea de drept a contractului. În caz contrar, intervenirea evenimentului fortuit pe perioada unui termen suspensiv nu este de natură a-și produce efectul suspensiv prevăzut de art. 1.634 alin. (3) C.civ., în condițiile în care nu a intervenit exigibilitatea creanței.

În schimb, dacă evenimentul fortuit sau efectele acestuia vor persista și după momentul exigibilității convenționale a obligației, atunci se va produce efectul suspensiv din momentul în care obligația contractuală va deveni exigibilă.

Bineînțeles, este posibil ca părțile să fi stabilit în cadrul contractului încheiat perioada de timp pentru care intervine suspendarea executării obligației, ipoteză în care respectiva clauză va fi aplicabilă cu prioritate, sub condiția ca durata suspendării să fie stabilită cu exactitate⁶. Însă, dacă părțile nu au stabilit durata suspendării, atunci va redeveni aplicabilă norma legală

¹ Aceeași soluție era dată și sub incidența vechiului Cod civil (a se vedea *L. Pop*, Obligațiile, cit. *supra*, nr. 33, p. 75). În mod similar, în dreptul francez, a se vedea *Ch. Larroumet*, *S. Bros*, *Traité de droit civil*, 2016, nr. 55, p. 46.

² O reglementare similară a efectului imposibilității temporare de executare există în art. 1218 alin. (2) teza I C.civ. fr. Dacă executarea obligației a devenit excesiv de oneroasă, debitorul poate solicita adaptarea contractului ca efect al impreviziunii (art. 1.271 C.civ.), însă, în această situație, debitorul nu poate invoca că a intervenit suspendarea executării obligației, conform art. 1.634 alin. (3) C.civ. (în mod similar, în dreptul francez, a se vedea *G. Chantepie*, *M. Latina*, op. cit., nr. 622, p. 536).

³ În sensul că perioada de suspendare va ține atât timp cât debitorul se află în imposibilitatea de a-și executa prestația, a se vedea *O. Lando*, *H. Beale* (eds.), op. cit., p. 382. Un asemenea efect suspensiv este prevăzut și de codificările europene, cum ar fi art. 8:108 alin. (2) teza I PECL („Where the impediment is only temporary the excuse provided by this article has effect for the period during which the impediment exists”) sau art. III. – 3:104 alin. (3) teza I DCFR („Where the excusing impediment is only temporary the excuse has effect for the period during which the impediment exists”).

⁴ În mod similar, a se vedea *G. Chantepie*, *M. Latina*, op. cit., nr. 623, p. 537.

⁵ A se vedea *A. Bénabent*, *Droit des obligations*, cit. *supra*, nr. 356, p. 290.

⁶ Pentru o aplicație practică în care, prin contract, s-a prevăzut obligația încheierii unui proces-verbal, prin care să se constate încetat cazul de forță majoră, a se vedea Trib. Giurgiu, s. civ., dec. nr. 216 din 2 mai 2017, pe www.rolii.ro

care stabilește criteriile în funcție de care se va determina perioada suspendării, respectiv durata și urmările evenimentului fortuit.

Debitorul obligației imposibil de executat are obligația de a notifica titularul dreptului de creanță despre intervenția evenimentului fortuit într-un termen rezonabil, iar tardivitatea notificării va determina angajarea răspunderii debitorului pentru daunele cauzate [art. 1.634 alin. (5) teza a II-a C.civ.]. O reglementare similară se regăsește în art. 69 alin. (4) teza I CVIM, prin care se prevede că „partea care nu a executat contractul trebuie să avertizeze cealaltă parte despre piedică și efectele acesteia asupra capacității sale de executare”. Comparativ cu dreptul uniformizat al vânzării, în cadrul căruia se instituie obligația debitorului ca, în cuprinsul notificării, să indice atât existența evenimentului fortuit, cât și efectele acestuia asupra obligațiilor contractuale asumate, în dreptul intern, deși nu se instituie în mod expres o asemenea cerință, totuși poate fi dedusă din principiul executării cu bună-credință a obligațiilor contractuale.

Rolul notificării este acela de a permite creditorului să întreprindă măsurile conservatorii necesare pentru reducerea prejudiciului ce urmează a fi cauzat prin neexecutarea fortuită și de a-și exercita dreptul de opțiune între remediile aflate la dispoziția sa¹.

Notificarea trebuie să cuprindă informații detaliate despre tipul, gravitatea și durata evenimentului fortuit² pentru a da posibilitatea creditorului de a adopta măsurile cele mai adecvate pentru diminuarea prejudiciului cauzat prin neexecutarea obligației afectate de evenimentul fortuit.

Termenul rezonabil este, de regulă, de scurtă durată, impus de necesitatea unei intervenții rapide pentru diminuarea prejudiciului cauzat de intervenția evenimentului fortuit, și va începe să curgă din momentul în care debitorul a cunoscut sau trebuia să cunoască imposibilitatea de executare³. Caracterul rezonabil al termenului va fi apreciat de instanța de judecată în funcție de natura obligației, de relațiile dintre părți, de natura evenimentului fortuit etc.⁴.

Prin „termen rezonabil” se poate avea în vedere termenul necesar pentru expedierea notificării către creditor, debitorul având obligația de a expedia notificarea de îndată ce a cunoscut sau trebuia să cunoască împrejurările relevante care justifică forța majoră⁵.

Notificarea poate fi realizată sub orice formă și trebuie expedită într-un termen rezonabil către creditor, termen care începe să curgă de la data la care debitorul a cunoscut sau trebuia să cunoască intervenirea evenimentului fortuit. Având în vedere că scopul notificării este acela de a permite creditorului să adopte măsuri alternative pentru înlăturarea sau reducerea prejudiciului, cauzat ca urmare a neexecutării obligațiilor contractuale, se poate considera că nu mai există obligația de notificare atunci când creditorul a cunoscut existența evenimentului respectiv⁶.

Se poate pune problema dacă intervenirea suspendării de drept a executării prestației este împiedicată de lipsa de diligență a debitorului în a efectua notificarea prin care trebuie să înștiințeze creditorul despre existența evenimentului fortuit [art. 1.634 alin. (5) C.civ.].

Potrivit art. 1.634 alin. (5) teza I C.civ., debitorul are obligația de a notifica creditorului existența evenimentului care provoacă imposibilitatea de executare a obligațiilor.

¹ Ch. von Bar, E. Clive, H. Schulte-Nölke (eds.), Principles, 2009, p. 812.

² P. Pichonnaz, în St. Vogenauer (ed.), op. cit., nr. 40, p. 878.

³ În mod similar, O. Lando, H. Beale (eds.), op. cit., p. 383.

⁴ D. Zeca, Comentariu la art. 1.634 C.civ., în C.S. Ricu, C.T. Ungureanu, G.C. Frențiu, G. Răducan et alii, op. cit., vol. II, p. 1023.

⁵ P. Pichonnaz, în St. Vogenauer (ed.), op. cit., p. 877.

⁶ În același sens, I. Schwenzer, în P. Schlechtriem & I. Schwenzer (eds.), op. cit., p. 1147.

În literatura de specialitate¹ s-a apreciat că, în ipoteza în care s-a omis a se efectua o notificare, răspunderea debitorului trebuie să fie civilă, fără a putea fi obligat la plata prestației imposibil de executat.

În practica judiciară s-a decis² că, în cazul în care s-a încheiat un antecontract de vânzare-cumpărare, omisiunea promitentului-vânzător de a notifica promitentului-cumpărător asupra imposibilității de a obține toate actele necesare în vederea încheierii contractului de vânzare-cumpărare va avea ca efect faptul că neexecutarea obligațiilor contractuale asumate de promitentul-vânzător va fi nejustificată.

Întrucât, în caz de imposibilitate temporară de executare, intervine suspendarea de drept a executării prestației afectate de evenimentul fortuit, fără a fi necesară efectuarea unor formalități suplimentare, apreciem că omisiunea debitorului obligației imposibil de executat de a realiza notificarea impusă de art. 1.634 alin. (5) C.civ. nu va avea ca efect înlăturarea caracterului justificativ al neexecutării obligației respective.

Într-o asemenea ipoteză, creditorul obligației imposibil de executat va fi îndreptățit a obține repararea prejudiciului cauzat de omisiunea debitorului de a efectua notificarea, al cărui quantum va fi determinat de instanța de judecată³. Prejudiciul care poate fi invocat de către creditor ca urmare a expedierii tardive a notificării nu se poate raporta la obligația neexecutată, ci doar la prejudiciul rezultat fie din omisiunea de notificare, fie din notificarea realizată tardiv.

De asemenea, întrucât omisiunea de notificare sau tardivitatea notificării nu pot fi considerate ca neexecutări ale unor obligații contractuale, rezultă că singurul remediu de care dispune creditorul este acela al obținerii de daune-interese⁴.

Dacă creditorul a aflat de intervenirea evenimentului fortuit înainte de expedierea notificării, atunci are îndatorirea de a întreprinde toate măsurile posibile pentru diminuarea prejudiciului⁵.

Pe perioada în care intervine suspendarea de drept a executării obligației contractuale, întrucât neexecutarea are caracter justificativ [art. 1.557 alin. (2) teza I C.civ.], creditorul nu poate apela la remediile neexecutării condiționate de caracterul nejustificativ al neexecutării [art. 1.516 alin. (2) C.civ.]. Astfel, spre exemplu, creditorul nu va fi îndreptățit să recurgă la procedura executării silite în natură a obligației [art. 1.527 alin. (1) teza finală C.civ.] sau să solicite acordarea de daune-interese moratorii (art. 1.530 C.civ.).

a. Dreptul creditorului de a dispune suspendarea propriei prestații. Dreptul creditorului de a suspenda executarea propriei prestații este exigibil în momentul în care intervine suspendarea de drept a prestației reciproce, adică din momentul intervenirii evenimentului fortuit, care determină imposibilitatea temporară de executare.

De asemenea, exercitarea dreptului creditorului de a dispune suspendarea executării propriei prestații va fi posibilă sub condiția ca imposibilitatea de executare să fie actuală la momentul exercitării acestui drept, ceea ce ca presupune ca, în caz de litigiu, creditorul să facă dovada acestui aspect.

În plus, trebuie precizat că, pentru exercitarea dreptului de suspendare, creditorul nu trebuie să recurgă la instanța de judecată, întrucât suspendarea se va produce prin simpla

¹ P. Vasilescu, *Drept civil. Obligații*, cit. *supra*, p. 67.

² Trib. Constanța, s. I civ., dec. nr. 133 din 3 februarie 2015, pe www.rolii.ro

³ În mod similar, a se vedea O. Lando, H. Beale (eds.), op. cit., p. 383.

⁴ P. Pichonnaz, în St. Vogenauer (ed.), op. cit., nr. 41, p. 878.

⁵ *Ibidem*.

manifestare de voință a acestuia, reprezentând o modalitate de exercitare a excepției de neexecutare, în cazul contractelor sinalagmatische. În caz de contestare a dreptului creditorului de a dispune suspendarea propriei prestații, atunci organul investit cu respectivul litigiu va analiza în mod retroactiv dacă erau îndeplinite condițiile legale pentru dispunerea suspendării propriei prestații de către creditor.

Dacă creditorul a optat pentru suspendarea executării propriei sale prestații, atunci neexecutarea are un caracter justificativ, astfel că debitorul nu poate apela la remediile neexecutării pentru a sancționa neexecutarea obligației de către creditor [art. 1.557 alin. (2) C.civ. raportat la art. 1.516 alin. (2) C.civ.].

b. Dreptul creditorului de a solicita desființarea contractului. O altă opțiune a creditorului, în caz de imposibilitate temporară de executare, este aceea de a obține desființarea contractului, fiind aplicabile în mod corespunzător regulile din materia rezoluțiunii [art. 1.557 alin. (2) teza finală C.civ.].

Din interpretarea literală a normei mai sus menționate rezultă că creditorul va trebui să solicite instanței de judecată să dispună desființarea contractului¹.

Prin trimiterea pe care legea o realizează, la regulile din materia rezoluțiunii, nu trebuie să se deducă faptul că, în această situație, intervine tot o rezoluțiune a contractului².

În primul rând, trebuie arătat că prin „norma de trimitere la regulile din materia rezoluțiunii” se înțelege că respectivele reguli nu se aplică *tale quale*, ci acestea trebuie să fie adaptate în mod corespunzător, ținându-se cont de specificul imposibilității de executare. Aceasta înseamnă că, spre deosebire de imposibilitatea definitivă de executare a unei obligații importante, unde va interveni desființarea de drept a contractului, în cazul imposibilității temporare de executare, legiuitorul a considerat necesar să confere creditorului un drept de opțiune între posibilitatea de a solicita desființarea contractului și aceea de a urmări executarea contractului, în funcție de interesul său³.

În al doilea rând, din analiza dispozițiilor art. 1.516 alin. (2) pct. 2 C.civ. raportat la art. 1.549 alin. (1) C.civ., rezultă că rezoluțiunea are drept fundament existența unei neexecutări fără justificare a unei obligații contractuale, ceea ce va permite totodată posibilitatea cumulării remediei rezoluțiunii cu cel al acordării de daune-interese⁴. În schimb, atunci când se invocă desființarea contractului pentru imposibilitate de executare, deși există o neexecutare a unei

¹ V. Stoica, Înțelesul noțiunilor de rezoluțiune și reziliere în Codul civil român. Între dezideratul clarității și fatalitatea ambiguității, în RRDP nr. 4/2013, p. 22. S-a decis (C.A. București, s. a III-a civ., dec. nr. 769 din 4 octombrie 2017, pe www.rolii.ro) că „dispozițiile speciale în materia contractului de întreținere, de la art. 2.263 alin. (7) C.civ., nu permit a se cere instanței rezoluțiunea judiciară pentru imposibilitate obiectivă de executare a contractului de întreținere, caz în care creditorul are la dispoziție să ceară instanței înlocuirea întreținerii cu o rentă (sumă bănească), temporar sau definitiv, după cum imposibilitatea obiectivă ar fi temporară sau definitivă”.

² În sensul că, în ipoteza menționată, intervine rezoluțiunea contractului, a se vedea: I. Turcu, Noul Cod civil republicat, 2011, p. 649; I. Ninu, Comentariu la art. 1.557 C.civ., în C.S. Ricu, C.T. Ungureanu, G.C. Frențiu, G. Răducanu *et alii*, op. cit., vol. II, p. 918; C. Zamșa, Comentariu la art. 1.557 C.civ., în FLA. Baiaș, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei (coord.), Noul Cod civil, 2014, p. 1765.

³ FLI. Mangu, Rezoluțiunea, rezilierea și reducerea prestațiilor – (II) Condițiile, în Pandectele Române nr. 2/2014, p. 28. În plus, s-a decis (Trib. Iași, s. civ., dec. nr. 2541 din 18 decembrie 2017, pe www.rolii.ro) că instanța investită cu cererea de desființare a unei promisiuni de vânzare-cumpărare nu poate acorda un termen suplimentar de executare, întrucât stipularea unui termen până la care trebuia încheiat contractul în formă autentică are natura unui termen esențial.

⁴ V. Stoica, Înțelesul noțiunilor de rezoluțiune și reziliere în Codul civil român. Între dezideratul clarității și fatalitatea ambiguității, în RRDP nr. 4/2013, p. 21.

obligații contractuale, totuși aceasta este justificată, nefiind posibilă cumularea desființării contractului cu remediu acordării de daune-interese.

În mod similar, în practica judiciară¹ s-a reținut că „vinovăția părții care nu și-a îndeplinit obligația este o condiție esențială pentru rezoluțiune; dacă partea care nu și-a îndeplinit obligația asumată dovedește existența unei cauze de forță majoră sau a unui caz fortuit, nu sunt incidente prevederile din materia rezoluțiunii, ci se aplică dispozițiile legale referitoare la suportarea riscului contractului sinalagmatic”.

În al treilea rând, trebuie observat că, în situația în care există dispoziții legale speciale care stabilesc remediile de care dispune creditorul în cazul imposibilității de executare, aceste dispoziții vor fi aplicabile cu prioritate, conform regulii *specialia generalibus derogant*.

Astfel, spre exemplu, în cazul imposibilității de folosire parțială a bunului ce face obiectul unui contract de locațiune, locatarul poate solicita fie rezilierea contractului, fie reducerea proporționată a chiriei², indiferent de caracterul culpabil sau fortuit al pieririi parțiale a bunului [art. 1.818 alin. (2) C.civ.]³.

¹ Trib. Iași, s. I civ., dec. nr. 1926 din 26 octombrie 2017, pe www.rolii.ro

² În sensul că atât rezilierea, cât și reducerea proporțională a chiriei pot fi obținute doar pe cale judiciară, urmând ca, pe baza probelor, să se stabilească importanța pe care partea pierită din bun a avut-o pentru locatar la momentul contractării, a se vedea: *M.-L. Belu Magdo*, Locațiunea în Noul Cod civil, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 64. De asemenea, s-a mai arătat (*R. Dincă*, Contracte civile speciale în noul Cod civil, cit. *supra*, p. 196) că acest drept nu poate fi exercitat abuziv, fiind necesar ca această dispoziție legală să fie corelată cu cea privitoare la viciile aparente și la obligația de a efectua reparațiile.

³ *D.-A. Ghinoiu*, Comentariu la art. 1.818 C.civ., în *Fl.A. Baias, E. Chelaru, R. Constantinovici, I. Macovei* (coord.), Noul Cod civil, 2014, p. 1978.